

7.–10. november 2013

MardiLaat Saku Suurhallis

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu aastateema 2013 – maavillane

Maavillase aasta algab tasa. Maa on kaetud maavillase tekiga. Tekk on valge. Kedagi pole näha, kõik on vaikne. Pikka aega ei juhtu midagi. Siis hakkab maavillane valge tekk pikkamisi aurama ja aurab lõpuks ära. Maa seest hakkab tärkama maavillaseid kõrrekesi. Need on rohelised, rohelised, rohelised, kollased, punased, sinised ja oranžid ja lillad.

Laudauks läheb lahti ja väikesed maavillased kõbistavad oma peentel jalgadel välja. Maavillased hakkavad kõrrekesi nosima. Kõiki kõrrekesi ja lillekesi nad ei söö, osa jääb järele – tikkimiseks. Maavillaste vill kasvab ja kasvab, maavillased tulevad ligi, kutsuvad, annavad leivatüki, pesevad, pügavad, puhastavad, kraasivad, ketravad, korrutavad, kerivad, pesevad, värvivad, ootavad ja vaatavad.

Maavillased pesevad, värvivad, kerivad, koovad, õmblevad, traageldavad, tikivad, harutavad, vihastavad, mõtlevad, meenutavad, leebuvad, vaatavad: "Valmis!"

Maavillased istuvad koos oma maavillastega, ootavad, et omad inimesed neid üles leiaksid. Omad inimesed lõpuks tulevadki,

Kihnu maalambad. Foto: Kadi Pajupuu

maavillased liubuvad nende õlgadele, kohen-davad end, panevad nõobid kinni, õhkavad: "Leidsime üles oma inimese!"

Maavillane jääb istuma, meenutab veidi oma inimese leidnud maavillast, läheb välja,

seal pudeneb maavillastest pilvedest maavillaseid kergeid valgeid helbeid. Maavillase aasta hakkab läbi saama.

Riina Tomberg

XVII mardilaat

7.–10. novembrini 2013 Saku Suurhallis

Mardilaat on Eesti suurim käsitöövaldkonna ja rahvusliku elulaadi esitlus!

Mardilaadast on saanud iga-aastane käsitöötegijate ja -sõprade kohtumispaik, rahvusliku käsitöö ja elulaadi propageerimise koht. Lisaks kauplejatele osalevad mardilaadal käsitööd õpetavad koolid, muuseumid jt valdkonnaga seotud institutsioonid. Välja on kujunenud kindlad traditsioonid, mis püsivad aastast aastasse, kuid iga laatu toob ka uusi algatusi. Teist korda toimub konkurss *Uus toode Mardilaadal 2013*. Sellest loe lähemalt lk 3. Käsitöö-öö peaesinejaks on seekord ansambel „Bombillaz”. Valime Mardilaada parimad, keda järgmisel aastal esitleme. Loe lk 2. Iga külaline saab osaleda oma kutse või piletiga õnneloois, kus võimalik võita Marja Matiseni lapitekk. Nautige laadamelu, osalege õpitubades, maitske kohalikku toitu ja tehke häid oste!

Mardilaat 2012 parimad

Murdeluuletajast ja maali-
jast **Monika Hint** alustas
2006. aastal õpinguid Viljandi
Kultuuriakadeemias rahvusliku
tekstiili erialal. 2011. aastal jätkas
Monika õpinguid sama kooli
pärandtehnoloogia magistri-
õppes, kus sukelduski nüüd
tähelepanu pälvinud luu maailma.
Pealtnäha tehniline suund nõudis
magistrandiilt palju loovat leidurlikkust:
tuhendeid aastaid kasutusel olnud
tooraine töötlemine ja kasutus on
täna-seks peaaegu unustusehõlma
vajunud. Monika tuletas vanade
esemete ja kirjandusallikate põhjal
katse-eksituse meetodil võimalikud
luutöötlemise tehnoloogilised
menetlusprotsessid, mille teostamiseks
ta kasutas uurimise esimeses etapis
käsitöötehnikaid, hiljem ka elektrilisi
töövahendeid. Monikal õnnestus
vanade traditsiooniliste esemete
valmistamise kõrval (näiteks lamba
sääreluust vilepill ja põdra lõualuust
kelk) leida luule rakendust hoopis
erisuguste toodete valmistamisel,
see tõi edu ka Mardilaadal. Täna-
seks on Monika Hint üles ehitanud
spetsiaalselt luutöötlemiseks
kohandatud töökoja Koordi
Kondikamber. Soovime talle
jõudu valitud rajal astumiseks!

Mardilaada parim toode 2012. Foto: Tatjana Lind

Parimateks meistriteks valiti **Lihula lilltikandi Seltsi** meistrid. Lihula lilltikand on meie kultuuriruumis äärmiselt omapärane nähtus ja siiani on sellega kahetsusväärset vähe tegeldud. Seda enam tuleb tunnustada vapraid naisi, kes Varje Ojala eestvedamisel tegelevad, koguvad, taastavad ja taaselustavad läänepoolseid tikandeid. Lilltikandiga tegelemine on neile naistele hobi - seltskonnas on inimesi pea igalt erialalt.

Lihula tikandi teine tulemine algas aastal 2007 Lihula Rahvaülikoolis Larissa Mandeli ettevõtmisel. 2008 tegeldi juba tekkide uurimisega ja koostati tekkidele ka passid - nii sai üles tähendatud ca 200 tekki. Uurimistöö tulemusena ilmus aastal 2008 raamat "Lihula lilltikand ja meistrid". Lihula Lilltikandi Selts on asutatud 2010 ja 2011 toimus juba esimene Lihula Lillkirja Festival.

Koht nr 137

Koht nr 15

Rahvarõiva Nõuandekoda Mardilaadal

Rahvarõivahuviline on
meistrikotta oodatud iga
päev!

Villaste ülevistete väljapanek
Suurräti vanutamine ja narmaste
tegemine

Kõlapoogad ja losude tikkimine sõbale
Rahvuslik niplispits ja raamatu tutvustus – Angelika Nöps

Rahvuslike helmekeede valmistamise
töötuba

Rahvarõivaalane nõustamine ja
kirjanduse väljapanek

Trükiste ja tööjuhendite müük:
(Türi, Audru, Tõstamaa ja Lihula vööd,
Põhja-Eesti

tikandid, Lõuna-Eesti niplispitsid)
Koolituskava tutvustamine,
infomaterjalid

Õpetusi jagavad parimad meistrid.
MTÜ Rahvarõivas laadaplatsil
koht nr 17

Parim väljapanek Maarja-Magdaleena Gildi töötoad

Maarja-Magdaleena Gild tegutseb Pärnus ja koondab enda alla u 20 kunstnikku ja käsitöölisi, olles neile nn katusorganisatsiooniks. Selliselt on tegutsenud nüüd juba neli aastat.

Maarja-Magdaleena Gildi majast leiab meelepärast tegevust igas eas inimene. See on mõnus ostukeskus, kus saab meistritega vahetult suhelda ja neile tellimusi esitada. Gild pakub ka meeletahutust läbi erinevate töötubade, koolituste, etenduste, näituste ja kontsertide. Siia võib tulla tähistama mitmesuguseid sündmusi (sünnipäevad, firmapeod jms).

Mardilaadal viiakse läbi pigem lühemaid töötubasid, mis on jõukohased neilegi, kes pole käsitööga palju kokku puutunud. Samas tutvustatakse ka Gildi maja võimalusi ja reklaamitakse seal toimuvaid pikemaid ning põhjalikumaid koolitusi. Kõik kujundused sünnivad peamiselt Gildis tegutsevate kunstnike koostöona.

Koht nr 172

PROGRAMM

Neljapäev, 7. november

- 12.00 Avamine
Käsitööväljaannete, veebilehe ja mardilaada parim toode esitlus
- 13.00 Löötsamees Aivar Teppo
- 14.00 Kandlemeister Ilmar Tiideberg
- 15.00 Märjamaa löötsanaised
- 16.00 Löötsamees Kaarel Kõivupuu
- 17.00 Ansambel „Leigarid“
- 18.00 Ansambel „Lepalind“

Reede, 8. november

- 11.00 Kutsekoolid esitlevad
- 12.00 Kandlemeister Ilmar Tiideberg
- 13.00 Löötsamees Aivar Teppo
- 14.00 Löötsamees Kaarel Kõivupuu
- 15.00 Märjamaa löötsanaised
- 16.00 Viulikoos „Tuuleviul“
- 18.00-21.00 KÄSITÖÖ ÖÖ
- 18.00-18.30 Mardisandid
- 18.30-19.00 Läänemaa rahvarõivaste esitlus
- 19.00-20.00 Etno moodi esitleb tantsuteater „Tee Kuubis“
- 20.00-21.00 Ansambel „Bombillaz“

Laupäev, 9. november

- 11.30 Kandlemeister Ilmar Tiideberg
- 12.00 Ansambel „Reevele“
- 13.00 Ansambel „Leesikad“
- 14.00 Kandlerühm „Lätte Veetallajad“
- 15.00 Märjamaa löötsanaised
- 16.00 Kandlerühm „Lätte Veetallajad“
- 17.00 Pilliklubi „Söepõletajad“ ja sõbrad

Pühapäev, 10. november

- 12.00 Kandlemeister Ilmar Tiideberg
- 13.00 Harju KEKi kapell
- 14.00 Ansambel „Leesikad“
- 15.00 Harju KEKi kapell
- 15.30 Lõpetamine

Läänemaa rahvarõivaste esitlus

Mardilaada käsitöö-ööl, 8. novembril kell 17.30 esitletakse Läänemaa rahvarõivaid, sealhulgas ka programmi „Eesti Rahvarõivas“ raames valmistatud näidiskomplekte. Lavale tulevad Hanila, Varbla, Kullamaa, Vigala, Lihula, Lääne-Nigula, Märjamaa, Mihkli jt kihelkondade rahvarõivakomplektid. Esitlust kommenteerib ja villaste ülevistete kandmist tutvustab etnograaf Reet Piiri.

Uus toode Mardilaadal 2013

Kas kaks on traditsioon? Just nimelt teist aastat korraldab Mardilaat ettevõtetele Uue toote konkursi sooviga esile tõsta selleks hooajaks loodud käsitöösemeid. Seitse võidutööd on teile tutvumiseks lehes ning märgitud Mardilaada plaanil, *oma silm on kuningas*.

Saanikindad

Autor Tiia Meitus

Saanikinnaste idee sündis ühel külmal talvapäeval, sõites külateel mööda väikesest kirikust. Kunagi käisid meie esivanemad seal hobustega, saane kaunistamas uhked tikitud tekid, seljas lambanahksed kasukad ja käsi soojendamas imelised kindad ...

Tekkis soov kanda kaunid tekkide tikandid nende lopsakuses ja värvikülluses kinnastele, mis meie külmas talves sooja annavad ning kandjat kaunistavad.

Laadaplatsil koht nr 64, MTÜ Jõgeva Käsitöökoda

Kolm kihnu-ainelist villast kleiti

Autor Annika Vaalna

Eestlased on alati ennast ehtinud, oleme suhtunud riietesse erilisel. Tahtsin, et ka meie tänapäeva riided oleksid sama erilised. Kleitide tegemisel sain inspiratsiooni Kihnu käsitööst. Tikandiks sain ainet Kihnu käisekirjadest. Kihnu käsitöös omapärane kaunistusvõte "Kihnu tipud" on huvitav ja ilus. Eelnevalt olin kampsuneid kaunistanud puuvillase väksemustrilise riidega kaelaauke ja varrukaotsi kantides. "Kihnu tipud" annavad kaunistamiseks veel ühe põneva lisavõimaluse.

Eesti käsitöö on rikkalik, huvitav ja inspireeriv. Tahan neid võimalusi rohkem pakkuda.

Laadaplatsil koht nr 128, Ruut & Triip OÜ
Kauplus Eesti Käsitöö Maja, Pikk tn 22, Tallinn

Toidutangid

Autor Heidi Solo

Toode sai valmis brandi X! tootesarja esimese tootena. Sajandeid on valmistatud erinevaid puidust esemeid toidu töstmiseks. Midagi naturaalselt, aga modernset vastukaaluks silikooniajastu arengule köögitarvikute maailmas:

- liblikmutriga, puhastamiseks lahtivõetav
- liblikmutriga reguleeritav vastavalt õhuniiskusele
- võimalik tõsta liha, juustu, sushit jpm.

Lähene loominguliselt!

Laadaplatsil koht nr 81, Magic Design OÜ
Kauplus Päike tantsib, Olevimägi 13, Tallinn

Komplekt „Romantiline soojus“

Autorid Piret Paomees, Elen Sepp ja Annika Väli

Komplekt koosneb lambanahksest mütsist, muhvist ja sallkraest. Materjalina on kasutatud Saaremaal Kandla külas kasvatatud Gotlandi lammaste erilist karusnahka, kaunistusteks pärltikandis roosi motiive. Toodete tegemisel on kasutatud valget, punast ja halli värvi, usume, et värvidel ja märkidel on oma energia ja tähendus. Soovime toodete kandjatele õnne, armastust ja päikest!

Laadaplatsil koht nr 74, Kandla Farm OÜ
Roosi talu
facebook: Roosi Talu

Kudumite kollektioon „Muistsed mõtted, kaasaegsed võtted“

Autor Liina Laaneoja

Kudumite kollektioon on sündinud muuseumileidudest ainest leides.

Kollektsiooni kuuluvad Hargla jaki, Vigala

kampsuni ja Emmaste villase särgi ainetel kudumid. Silmkoelised kampsunid on valmistatud esiemade mõtteid edasi kandes ning kaasaegseid võtteid kasutades. Sobivad kandmiseks tavapärasest pisut pidulikumat puhul või siis näiteks sünnimusel, kus on sobilik

rahvuslikus stiilis riietus, näiteks laulupidudel.

Laadaplatsil koht nr 128, Ruut & Triip OÜ
Kauplus Eesti Käsitöö Maja, Pikk tn 22, Tallinn

Jõulukrooni stardipakett

Autor Urmas Veersalu, Viiskand OÜ

Jõulukrooni stardipaketi idee sündis laste jõulukrooni töötubasid tehes. Ühest küljest on meie soov kiirel ajal teha huvilistele ära „pool rehendumist“. Oleme enda kanda võtnud „rehendumise“ keerulisema poole: roo kogumise, puhastamise ja lõikamise, milleks tõenäoliselt vaid vähesed aega leiaksid. Samas jätame kroonide valmistamise seltskondliku poole rõõmuga kõigile, kes seda ajaloolist traditsiooni heal meelel ellu äratada tahaksid.

Laadaplatsil koht nr 103, Ohtu külaselts
www.viiskanda.ee

Kikilips

Autor Ulve Kangro

Tänavusel sügistalvisel hooajal on naiste moepildis olulisel kohal mehelik sarm, seetõttu sai küpseks ammune mõte valmistada seto pitsiga kikilips. Lipsu võib kanda klassikaliselt koos kraega särgiga, kuid ka lihtsalt kaelaehena või kõrge kaelusega kudumiga. Eelkõige on see toode suunatud naistele, kuid ka julgematele meestele.

Laadaplatsil koht nr 77, Interplus OÜ
Kauplus Meistrite hoov, Ulve Käsitöö Vene tn. 6, Tallinn

Käsitööerialad Eesti kutsekoolides

Esitus reedel, 8. november kell 11.00

Tarbekunsti ja oskuskäsitöö valdkonnas õpetatakse 2013/2014 õppeaastal erinevaid käsitöötehnikaid seitsmes kutsekoolis:

- Kopli Ametikool: tekstiilitöö, rahvuslik puutööndus, sepatöö
- Haapsalu Kutsehariduskeskus: tekstiilitöö

- Kuessaare Ametikool: tekstiilitöö, nahatöö, keraamika
- Olustvere Teenindus ja Maa- ja majanduskool: tekstiilitöö, rahvuslik puutööndus
- Röpina Aianduskool: tekstiilitöö
- Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool: metalli se pistootlemine, kivitöö, sepatöö
- Sillamäe Kutsekool: tekstiilitöö

Kooliti toimub õpe erinevalt. Osas koolides õpetatakse põhikoolijärgseid õpilasi ja osas täiskasvanuid õpilasi. Käsitööõpe koolides on jõudnud heale tasemele, seda näitavad ka kutse kvalifikatsiooni eksamite tulemused.

Aga endiselt vajavad kutsekoolid praktikakohti, mille leidmine on läinud aasta aastalt lihtsamaks, kuid häid pakkumisi on endiselt vähe. Siit meie kutse-

koolide üleskutse: „Hea ettevõtja, FIE, käsitöömeister. Kui sul on valmisolek võtta endale praktikant, siis anna endast teada. See on koolidele ja käsitöö arengule Eestis suureks abiks. Ei ole oluline, milliste käsitöötehnikatega tegelete, õpilaste spetsialiseerumised on väga erinevad.

Marju Heldema,

Haapsalu Kutsehariduskeskuse tekstiilitöö juhtõpetaja

REKLAAMID JA INFO

Järgmine Mardilaat XVIII 6.-9. november 2014. a

ÜLESKUTSE!

Näitus Meelespeaõis ja kaheksakand. Esiemade pulma- ja saanitekid erakogudest Harjumaa Muuseumis 7. detsembrist 2013 kuni 9. märtsini 2014

Kutsume teada andma vanadest tikitud või pindpõimes kootud villastest tekkidest ja vaipadest, mida keegi ja kusagil veel alles hoidnud on. Loe täpsemalt Teataja nr 29

Käsitööliidu suuremad ettevõtmised 2014

- 8. veebruar Volikogu ja Pärandihoidja auhindade üleandmine
- 30.–31. mai XVII Käsitööpäevad Ida-Virumaal
- 13.–15. juuni Rahvakunstillaat Raekoja platsil
- 27. juuni - 27. juuli Näitus *ornaMENTAALNE*
- 10.–13. juuli XV Keskaja päevad Tallinna vanalinnas
- 19. september Juhtide kool
- 11. oktoober VII Käsitööettevõtjate foorum
- 25. oktoober IV Käsitöökojad üle Eesti
- 6.–9. november XVIII Mardilaat Saku Suurhallis

Eesti Käsitöö Maja

Rahvusliku käsitöö müük, Riina Tombergi rahvuslikud kampsunid, Rahvakunsti galerii, Pikk 22, Tallinn www.crafts.ee

Käsitöökursused

Tallinna Rahvaülikool, Estonia pst 5a, www.kultuur.ee
Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Lühike Jalg 6a ja Estonia pst 5a www.folkart.ee
Rahvarõivastealane koolitus rahvarõivad.folkart.ee

Näitused Rahvakunstigaleriis 2014

- 17.12.2013-6.01.2014 *Värvid ja varjud.* Christi Kütt ja Riina Tomberg
- 7.01–27.01 *Keskaeg.* Sepised Läti meistritelt
- 28.01–17.02 *Aastanäitus.* Lapitöö Seltsi meistrid.
- 18.02–10.03 *Vilditud piltvaibad* Koidu Laur.
- 11.03–31.03 *Ajaloolised vööd ja peakatted.* Maiken Mündi, Maret Lehis.
- 1.04–21.04 *Kihelkondlike ehete kütkeis.* Keiu Kullas
- 22.04–12.05 *Noor käsitöömeister.* Eesti Käsitööõpetajate Selts AITA
- 3.06–25.06 *Sünergia.* TuleLoo
- 26.06–14.07 *SEE on rahvarõivas.* MTÜ Rahvarõivas

Mardilaada toetajad:

EESTI KULTUURKAPITAL

TALLINNA
KULTUURIVÄÄRTUSTE
AMET

CARMEN
CATERING
1997

Heli-, valgus- ja videotehnika ning laivad
www.rgb.ee

Mardilaada korraldustoimkond:

Sirli Bergström (Linnateater), Katrin Lükk, Maiken Mündi, Silja Nõu, Lembe Maria Sihvre, Monika Plaser, Anne Velt, Liina Veskimägi-Iliste, Karin Vetsa
Toimkonna juht: Liivi Soova

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit
www.folkart.ee
Pikk 22 Tallinn 10133
Tel 6604772, 5187812
info@folkart.ee
Kujundus ja trükk Vali Press OÜ
Keeletoimetaja: Viivi Variksaar